

2003-10-14

511-37411-03
1265-214

Vår referens

Miljöenheten

Anders Larsson

040/044- 25 22 83

Enligt Sändlista

**Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Froenahejdan
i Sjöbo kommun**
(2 bilagor)

Länsstyrelsen har utarbetat förslag till skötselplan för naturreservatet
Froenahejdan i Sjöbo kommun. Naturreservatet bildades den 14 oktober 2003.

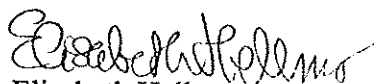
Förslaget har remissbehandlats.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken
mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen 2003-10-14 för naturreservatet
Froenahejdan (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit t f miljöchef
Elisabeth Hellmo, beslutande och Anders Larsson, föredragande.

Elisabeth Hellmo

Anders Larsson

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Froenahejdan, 2003-10-14
2. Hur man överklagar

Sändlista, se baksidan

Skötselplan
för
NATURRESERVATET
FROENAHEJDAN
i
Sjöbo kommun

1 Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att

- bevara ett sammanhängande äldre bokskogsområde av lågörttyp som huvudsakligen får utvecklas med intern beståndsdynamik,
- bevara och gynna områdets speciella flora och de arter som är beroende av gamla ihåliga träd och död ved genom riktade naturvårdande röjningar,
- omföra befintliga barrplanteringar till ädellövskog,
- bereda allmänheten möjlighet att uppleva områdets natur och utnyttja det som strövområde,
- informera besökare om områdets biologiska mångfald och markhistoriska utveckling.

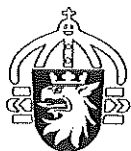
2 Beskrivning

2.1 Administrativa data

Namn:	Froenahejdan
Objektnummer:	
Skyddsform:	Naturreservat
Beslutsdatum:	2003-10-14
Län:	Skåne
Kommun:	Sjöbo
Församling:	Lövestad
Naturgeografisk region:	7, Skånes sediment och horstområden
Kartblad:	Topografiska kartan: 2D SO Tomelilla Ekonomiska kartan: 2D4g (02346)
Gränser:	Svart punktstreckad linje sammanfallande med fastighetsgränsen, utom längs väg 1036 öster om korsning med väg 1032, där gränsen går norr om väg 1036.
Koordinater:	x: 1382227 y: 6171275
Fastigheter:	Lövestad 46:72 (del av)
Arealer:	Totalt ca 28 ha
Markägare:	Naturvårdsverket
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Skåne län
Areal:	Ca 28 ha land
Planförfattare:	Andreas Malmqvist, Naturcentrum AB

2.2 Översiktlig beskrivning

Reservatet, som ligger i en helåkersbygd, utgörs huvudsakligen av en äldre ängsbokskog. Området är bitvis kuperat med fuktiga sänkor och torrare ofta bokbeväxta åsar. Förutom bokskog finns granplanteringar och planteringar med främmande lövträd, bl. a. sykomorlönna *Acer pseudoplatanus*. I den västra delen av området löper ett stort dike och flera av lövträdsplanteringarna bär spår av

kraftig dränering. Inslaget av avenbok är fläckvis påtagligt och här och var finns grova ekar. Det är i hela området ont om grov död ved med endast ett fåtal lågor och högstubbar.

Följande vegetationstyper (enligt Vegetationstyper i Norden) finns inom reservatet: Bokskog av lågörttyp (2.2.2.2), planterad barrskog (2.1.3.1). Dessutom förekommer lövträdsplanteringar med främmande trädslag.

Berggrunden består i huvudsak av silurisk lerskiffer, tunt överlagrad av morän. Genom reservatet löper flera mindre rullstensåsar. I den centrala delen finns spår av tidigare täktverksamhet i en av åsarna.

2.3 Historisk markanvändning

Den tidigare markanvändningen i området är något osäker då tydligt underlagsmaterial saknas. Skifteskartan från 1816 visar att området är skogsbevuxet med undantag av de sydöstra delarna som presenteras som mer öppna. Mer detaljerad information saknas om just detta område på kartan. På skifteskartan från 1830 benämns området som Froenahejdan och det är upptaget som ett särskilt område, utanför övriga, med ägoslagsbeteckningen *äng*. På den ekonomiska kartan från 1916 anges hela området bevuxet med lövskog.

Historiken tyder på att delar av området har varit glest trädbevuxet eller skogbevuxet (sannolikt med bok) sedan åtminstone 1816. Stora delar har med stor sannolikhet utnyttjats som slåttermark, vilket namnet antyder. Bete har med all säkerhet förekommit när slåttern upphört och troligen har skogens utbredning och krontäckningsgrad inom området varierat efter betestrycket.

2.4 Skogen

Avverkningar och gallringar har förekommit nyligen i nästan samtliga delar av reservatet. Det gör att den äldre bokdominerade skogen som finns i området är mer eller mindre enskiktad. Ett visst buskskikt förekommer förvisso i form av unga bokar, avenbokar, sykomorlönnar och askar men en stor generationslucka finns till de äldsta träden. Vegetationstypen är huvudsakligen ängsbokskog med gulplister *Lamiastrum galeobdolon*, buskstjärnblomma *Stellaria holostea* och skogsbingel *Mercurialis perennis* som karaktäristiska arter i fältskiktet. I bokskogen finns förutom bok även en del grova ekar samt flera äldre avenbokar.

De senare bildar antingen mer eller mindre homogena småbestånd eller så står de spridda i bokskogen. I sydöstra och nordvästra delen av reservatet finns en bård av framför allt ek, ask, hassel och alm mot det angränsande odlingslandskapet.

De delar som skiljer sig från bokskogen är planteringar av gran och av främmande lövträd som sykomorlön. Flera mindre bestånd finns idag i reservatet. Både i gran- och lövplanteringarna finns inslag av bl. a. ask, björk, hassel och ek. I lövträdsplanteringarna dominerar sykomorlön som är ett mycket konkurrenskraftigt och aggressivt trädslag. Fröspridda unga plantor från planteringarna finns därför även i den omgivande bokskogen.

2.5 Vatten

Topografin är varierad, vilket givit upphov till flera fuktiga och tidvis vattenfyllda sänkor i reservatet. Flera av dessa har dränerats i sen tid och omförts till löv- och barrplanteringar. I den nordvästra delen går ett stort dike med dräneringsvatten från den omgivande åkermarken samt den södra lövskogsplanteringen i reservatet. En lågvattenpunkt i diket finns väster om den södra lövplanteringen.

2.6 Djurlivet

Djurlivet är inte närmare undersökt. I den angränsande naturbetesmarken i nordost förekommer dock lövgroda, som kan antas utnyttja området för övervintring. Om befintliga skogsdiken läggs igen och vattenståndet höjs kan lämpliga biotoper för lövgroda eventuellt återskapas.

2.7 Tillgänglighet

Froenahejdan är lättillgänglig via vägen mellan Lövestad och Bäretofta (väg 1036). Norrut från vägen går en mindre skogsbilväg. Parkeringsmöjligheter finns i början av denna i de södra delarna av reservatet. Reservatet omges av åkermark förutom i nordost där betesmark tar vid. I reservatet finns stigar utmed åsryggarna och en liten traktorväg som gör det lätt att ta sig fram.

3 Mål och riktlinjer för bevarande och skötsel

3.1 Övergripande bevarandemål och åtgärder

Lövskog med naturlig beståndsdynamik skall utgöra den huvudsakliga inriktningen för naturreservatets disposition. Vissa restaureringsåtgärder i form av omföreling av barrplanteringar till ädellövskog samt sanering av andra främmande lövträdsarter erfordras som iståndsättningsåtgärder. Restaureringsinsatserna skall ske successivt för att undvika hyggesvegetation. Bevarandemål och restaureringsinsatser för hela reservatet anges nedan. Bevarandemål och åtgärder i enskilda skötselområden har angivits i avsnitt 3.2. Skötselområden har angivits på karta 1.

Bevarandemål

Naturskogslik bokdominerad lövskog, utan främmande trädslag, med huvudsakligen intern beståndsdynamik utan stor mänsklig påverkan samt upprätthållande och utveckling av vegetationstypen bokskog av lågörttyp. Grova solitära ädellövträd i kantzoner som kan utvecklas till jätteträd utan konkurrens från omgivande vegetation.

Åtgärder

Avveckling av barr- och lövträdsplanteringar. Främmande trädslag och gran skall kontinuerligt röjas bort från bokskogen, även om det strider mot målsättningen att mänsklig påverkan skall vara så liten som möjligt. Att upprätthålla en bokskog av lågörttyp har hög prioritet.

Naturliga störningar i form av vindfällen, översvämning, insekts- och svampangrepp samt betespåverkan av vilt får förekomma och skall normalt inte förhindras.

Framhuggning av enstaka ädellövträd för att öka värmeinstrålning och förhindra igenväxning. Detta gäller uteslutande i kantzoner där förutsättningar för framtida grova solitärträd anses särskilt gynnsamma.

3.2 Skötselområden och detaljanvisningar

Skötselområde 1

Areal: 19,8 hektar

Vegetationstyp: 2.2.2.2. Bokskog av lågörttyp.

Beskrivning

Ett sammanhängande bokskogsområde som utgör huvuddelen av reservatet. Skogen har varit brukad tills nyligen och spår av avverkningar och gallringar finns på flera ställen. Förutom bokar finns fläckvisa småbestånd med avenbok, speciellt i den östra delen. I hela reservatet finns spridda ekar. Andra trädslag som förekommer är lind, ask, alm, fågelbär, framför allt i kantzoner, samt triviala lövträd som al, björk, rönn och hassel. Topografin är lätt kuperad genom de låga rullstensåsar som finns i området.

Flera av avenbokarna är gamla och hyser en rik lavflora, bl. a. finns den rödlistade bokvårtlaven *Pyrenula nitida* på några träd i den östra och södra delen. Bokvårtlav förekommer dessutom på några av de äldsta bokarna i den norra spetsen av reservatet. På ett par solexponerade askar i skogsbrynet på den västra sidan växer den rödlistade flikiga sköldlaven *Melanelia laciniatula*.

Markfloran utgörs av för biotopen typiska arter som gulplister *L. galeobdolon*, skogsbingel *M. perennis*, buskstjärnblomma *S. holostea*, myska *Galium odoratum* och stinksyska *Stachys sylvatica*. Dessutom förekommer den sällsynta och värmekrävande kärlväxten fläckig lungört *Pulmonaria officinalis*. Ett särskilt stort bestånd av denna art finns utmed ett dräneringsdike i den västra delen av området.

Fornlämningar och kulturhistoriska spår

Reservatet omges till stora delar av stenmurar.

Särskilt intressanta arter

Bokvårtlav *P. nitida* (NT) förekommer på några bokar och avenbokar. I tre bestånd, varav ett större, växer den sällsynta arten fläckig lungört *P. officinalis* (VU). Bland övriga kärlväxter kan nämnas myska *G. odoratum* som förekommer fläckvis i området.

Bevarandemål

- Naturtypen skall vara bokskog av lågörttyp.
- Död lövved ska få bildas naturligt och ska lämnas kvar i beståndet.
- Gran och främmande trädslag skall inte förekomma.
- Spår av skogsbruk eller annan mänsklig påverkan skall synas i så liten omfattning som möjligt.
- Stenmurarna i området skall synliggöras.

Skötsel och åtgärder

Avverkning av samtliga fröspridande främmande trädslag samt avverkning eller bortröjning av all gran. Fröspridda plantor av bl. a. sykomorlönna dras upp eller röjs bort. När granen och de främmande trädslagen är avverkade eller bortröjda lämnas området för en utveckling med naturlig beståndsdynamik med undantag av återkommande röjningar av gran och främmande trädslag om behov uppstår. Om den naturliga lövskogsdynamiken, mot förmodan, på sikt leder till att ängsbokskogen minskar i utbredning ska detta motverkas. Alla röjningsrester av gran och främmande trädslag borttransporteras från reservatet.

Skötselområde 2

Areal: 4,9 hektar

Vegetationstyp: 2.1.3.1. Planterad barrskog.

Beskrivning

Tre små, täta och välavgränsade granplanteringar finns idag i reservatet. I bestånden finns inslag av lövträd framför allt ask, björk, hassel och ek. Planteringarna är i åldern 20-40 år. Förutom inslaget av enstaka äldre lövträd saknar granplanteringarna naturvärden.

Särskilt intressanta arter

-

Bevarandemål

- Avveckling av granplanteringarna
- Lövskog med naturlig beståndsdynamik
- Ingen gran eller andra främmande trädslag

Skötsel och åtgärder

Inhemska lövträd som ask, ek, al m. fl. som växer i planteringarna gynnas genom initiala röjningar. Därefter avverkas det omgivande granbeståndet successivt för att förhindra hyggesvegetation. Partier med lövträd i granplanteringarna sparas. När planteringarna är avverkade lämnas området för en utveckling med naturlig lövskogsdynamik med undantag av återkommande röjningar av gran och främmande lövträdslag om behov uppstår.

Skötselområde 3

Areal: 3,1 ha

Vegetationstyp: -. Lövträdplantering med främmande trädslag.

Beskrivning

Planteringar av främmande lövträd bl. a. sykomorlön. Tre bestånd finns idag i reservatet varav de två sydliga är mer eller mindre sammanhängande. I planteringarna, som är 20-40 år, finns inslag av framför allt ask, björk, hassel och ek. Sykomorlön, som är ett mycket konkurrenskraftigt och aggressivt trädslag dominerar, men även andra främmande lövträd förekommer. Sykomorlönarna har börjat frösprida sig vilket medfört att det idag finns unga plantor även utanför de egentliga planteringarna.

Bestånden är avvattnade och strax väster om lövplanteringen i sydväst finns en lågvattenpunkt i ett större dräneringsdike. En höjning av vattenståndet i planteringen skulle kunna förhindra ytterligare uppslag av oönskade lövträd samtidigt som andra inhemska, vattentåliga arter gynnas.

Särskilt intressanta arter

-

Bevarandemål

- Avveckling av lövplanteringarna
- Höjning av vattenståndet i det sydvästra beståndet
- Lövsumpskog med naturlig beståndsdynamik
- Ingen gran eller andra främmande trädslag

Skötsel och åtgärder

Planteringarna avverkas och inhemska lövträd som ask, ek, al m.fl. som växer i planteringarna sparas. När avverkningarna är genomförda höjs vattenståndet i det

sydvästra beståndet till en lämplig nivå, eventuellt genom att ett dämme placeras i avvattningsdiket som för ut vatten till det större dräneringsdiket. Samtliga områden lämnas för en utveckling med naturlig beståndsdynamik med undantag av återkommande röjningar av gran och främmande trädslag om behov uppstår.

4 Prioritering av åtgärder

Följande prioriteringsordning gäller för de åtgärder som är av engångskaraktär och som inte tillhör den löpande skötseln av området:

Prioritet 1

Skötselområde 3

Lövträdsplanteringarna med främmande trädslag avverkas medan inhemska lövträd som ask, ek, al m.fl. som växer i planteringarna sparas. Det är mycket viktigt att i första hand avverka de fröspridande träden så att dessa inte ger upphov till nya plantor.

Prioritet 2

Skötselområde 1

Avverkning av eventuella äldre fröspridande främmande trädslag. Fröspridande främmande trädslag kan förekomma i gränzonen mot skötselområde 3.

Prioritet 3

Skötselområde 1 och 3

Röjning alternativt uppräckning av yngre, ej ännu fröspridande plantor.

Prioritet 4

Skötselområde 2

Avverkning av granplanteringar. Förekomster av grövre lövträd sparas.

Prioritet 5

Skötselområde 3

När planteringarna är avverkade höjs vattenståndet i det sydvästra beståndet till en lämplig nivå, eventuellt genom att ett dämme placeras i det avvattningsdiket som för ut vatten till det större dräneringsdiket.

5 Underhåll, uppföljning och dokumentation

5.2 Årligt underhåll

Minst en gång per år bör samtliga anordningar för friluftsliv ses över. Underhållet bör innefatta:

- Vid behov städa området från skräp.
- Kontroll och underhåll av informationsskyltar och gränsmarkeringar för reservatet.
- Underhåll av vägar och stigar vid behov.

5.2 Uppföljning

Syftet skall vara att kontrollera att skötseln är ändamålsenlig för att bevara och förbättra områdets biologiska naturvärden. Resultatet skall användas som underlag vid eventuella revideringar av skötselplanen. Följande ska kontrolleras:

Uppföljning av skötselplanens mål och anvisningar

Syftet är att vid en enkel genomgång av reservatet se hur väl skötselplanen följs och hur väl målen uppnås. Kontrolleras årligen.

Bedömning av skogens dynamik och struktur

Syftet är att göra en bedömning av hur den naturliga beståndsdynamiken med nybildande av död ved i området fungerar. Mängden grov (10 cm i diameter eller grövre och längre eller högre än 1 m) död ved inventeras. Den döda veden räknas i form av antalet lågor och högstubbar. Förslagsvis genomförs detta vart tredje år.

5.3 Dokumentation

Inom ramen för skötseln av reservatet ingår att fortlöpande bedöma om vidtagna åtgärder är ändamålsenliga för att uppnå skötsel- och bevarandemål. Om så inte är fallet skall skötselåtgärderna ändras. I vissa fall måste även skötselmålen ändras successivt. Skötselplanen bör revideras när det så anses påkallat.

Förvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- Typ av åtgärd
- Skötselområde
- Datum för åtgärdens utförande

6 Källor och litteratur

Lantmäteriet i Malmö. Skifteskarta över området från 1816.

Lantmäteriet i Malmö. Skifteskarta över området från 1830.

Lantmäteriet i Malmö. Ekonomisk karta över området från 1916.

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510.

Nordiska Ministerrådet. Köpenhamn.

